

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Rudolphi Goclenii Exercitationes et disputationes ethicae & politicae

Goclenius, Rudolph

Marpurgi Cattorum, 1601

XIII. An desiderium honoris in bonis ponendum sit?

[urn:nbn:de:bsz:31-109121](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109121)

nè dicere vel loqui possumus, & tamen non honestè, sed ornate vel purè & emendatè. Alia est bonitas naturalis vel artificiosa; Alia Ethica. Respon. ad 5. Propositio est vera de bono infinito & increato, seu de bono summo, non de bono creato, seu de gradibus bonorum inferiorum: Ubi id omne bonum dicitur, quod hominis naturæ convenit, sive homo acquiescat in eo, sive non. Summum verò bonum id tantum dicitur, propter quod media omnia ordinata sunt, & in quo adeptus velut in portu acquiescit res.

XIII.

An desiderium honoris in bonis ponendum sit?

MODERATUM (qui non transgreditur limites modestiæ) honorum appetitum non esse vitio vertendum, nemini dubium esse debet. Honos enim est externa significatio & testimonium opinionis, quæ de aliquo eruditione prædito seu virtute conspicuo viro habetur à prudentibus & rectè judicantibus, ut & in rectè agendo confirmetur, & ejus autoritas exemplumq; aliis proficit, & Deus in eo celebretur virtutis omnis autor. Ambitus tantum & ἀριστερία dantur crimini. Ambitus est, cum honores emuntur, cum penes quos est potestas dandi conferendiq; eos, largitionibus corrumpuntur. Con-

viti

victi hujus vitii damnabantur multa pecuniaria, & fiebant infames. *Αφιλοπυμία* est honoris contemptio & neglectio. At enim Fabius *Objec.* Maximus apud Livium inquit: *Gloriam qui spreverit veram habebit.* Ergo *ἀφιλοπυμιον εἶναι* seu prorsus non expetere honores non ponitur in vitio, sed laudi datur. *Respon.* ad antecedens: Id verum non esse ita simpliciter, & sine adjectione prolatum. Qui enim gloriam spernunt, solent esse ignavi vel leves, & nullius preclii homines: sicut ille inquit: *Levis* *Levis, quem non extimulat gloriae decus.* est: nec illum stimulat gloriae decus. Muretus, cui facile assentior, judicat antecedens esse truncatum, quod legendum sit: *Gloriam vanam qui spreverit, veram habebit.* Hæc lectio veram sententiam continet. Est autem vana gloria, quæ non nescitur virtute & probitate, ut fundamento, quæ non proficiscitur à sano judicio, quæ populari duntaxat rumore consistatur. Conjectura hujus lectionis inde est, quod Muretus antiquitatis eruditæ studiosissimus habuit exemplum operis Liviani, in quo ita legitur: *Gloriam, quam qui spreverit, veram habebit.* Facilis autem lapsus est, pro Vanam, scribere Quam.

XIIII.

Cum honos virtutis premium sit, cur tamen minus ferè quisq; in patria floret?

NOTA

NOTA est sententia Servatoris nostri suo
 ipfius exemplo comprobata : Non est
 Propheta in honoratus, nisi in patria sua,
 & inter cognatos & domi suæ. Unde extitit
 hic versiculus adagii loco decantatus : In pa-
 tria non est acceptus gente Propheta. *Quæ-
 stio* igitur est : cur inter nemo suos facile in-
 clarefcit amicos ? Unde est, quod minus vale-
 ant & floreat homines quisque in sua patria.
 Prudentissimus & doctissimus vir Reinhar-
 dus Hamerus, Justitiæ Sacerdos integerrimus,
 & civitatis Marpurgensis consul, hoc *Chrysostomus*,
 quod dignum videretur explicatione, mihi
 proposuit, iudicans eleganter, fieri hic ferè
 quod in ramo & silvestribus herbis transplan-
 tatis. Si ramum ramus adoptet (ut loquitur
 Poëta) ille ipse ramus postea excrefcit in justæ
 magnitudinis & altitudinis arborem : qui qui-
 dem in sua arbore nil nisi ramus aut stolo ef-
 fet & mansisset. Si verò plantæ silvestres trans-
 ferantur in aliam terram, sæpè naturam ac ha-
 bitum silvestrem quasi exuunt, & mitiorem
 induunt. Hæc partim explico, partim ampli-
 fico sequentibus. Advena fama venit semper
 majoribus alis. Ita comparatum esse in rebus
 humanis, scimus omnes. Uberior seges est
 peregrino semper ab agro : Externumq; pec-
 cus grandius uber habet. Adde, quod boni
 natura est, ut longius latiusque sese propaget :
 & ex-

& extranea etiam studeat ad sese allicere, alle-
 &aque, si suum locum tueantur, magnificiat.
 Præterea apud nostrates liberius vivere, &
 seignius agere solemus: gravius verò & sta-
 diosius apud ignotos. Quo fit, ut apud hos
 simus gratiosiores, & majore afficiamur ad-
 miratione. Huc accedit, quòd id, quod inde
 usque à pueritia objectum fuit oculis, solet
 vilescere, & veluti satietate fastidiri. Ad ex-
 tremum, non in minimis ponenda est hæc
 causa: In patria doctus quispiam vir & virtu-
 te præditus non contemnenda solet minori
 in precio haberi: quia multi hærent cogita-
 tionibus in conditione parentum & cogna-
 torum, in vitæ genere, in humillitate, & ob-
 scuritate stirpis, in externa vilitate personæ.
 Hinc cives Christi offendebantur in ipso.
 Dicebant enim: Nonne iste est faber ille fi-
 lius Mariæ, frater Jacobi? &c. nonne & so-
 rores ejus hæc sunt? Ingeniosissimus Poëta
 Hermannus Kirchnerus Faginâs quæstio-
 nem propositam sequentibus verbis nobis
 explicans: Ciceronem, inquit, legimus ex
 Asia in Italiam obito provinciæ munere
 laudibusque terra marique completo rever-
 sum divertisse in celebri loco, magnamque
 sui ibidem ob res præclarissimè gestas exi-
 stimationem & curam sperasse, avidumque
 explorandæ de se famæ obvlum quenque in-
 terro-

terrogasse: Nihilne de Cicerone in Asia pro-
 consule inaudissent? Cùm quid hominis ille
 sit nescire se affirmarent omnes, ingemisse
 Arpinatem, & hicne meæ gloriæ fructus, di-
 xisse, ut cùm foris homines meum nomen
 cælo adæquaverint, domi nemo sit, qui illud
 agnoscat? Idem accidere plerunq; videmus,
 ut qui apud exteros in luce, oculis & ore o-
 mnium sunt, domi tanquam Nili caput ob-
 scuri, testudinis instar meridiana lateant. Et
 quod Archimedi mortuo contigit, cuius nisi
 Tullius advena Siculis, apud quos erat, de-
 monstrasset monumentum, ex vepretis eru-
 tum: nemini civium unquam innotuisset: I-
 dem vivis multis foris clarissimis evenit, ut si
 ab hospite in civitate illorum inquirantur la-
 res & ædiculæ, vix centesimus occurrat, qui
 nomen virorum norit: Aded, ut tanquã Ma-
 gis ex oriente ad Christi cunabula stella duce
 opus erat: Ita Mercurii caduceo, aut Cereris
 lampade, qua in indaganda filia Proserpina u-
 sa est, indigeas, si tanquam Lamiam, quæ in-
 tus cæca, foris oculatissima, hominem vitæ &
 virtutis doctrinæq; nomine apud exteros flo-
 rentissimum, domi suæ invenire voles. Unde
 autem hæ tenebræ & nubes domestica? An,
 quemadmodum è longinquo fax illustrior est
 & Luna, licet terris citima, Sole, qui subli-
 mius positus est, pallidior: Ita in aspectu viro-
 rum

rum illustrium domestici oculi habentur, peregrinorum obrutus vegetior & clarior est? An: quod de Pompejo dicitur, quod nec majorem nec parem ferre potuerit, idem de omnibus dicendum, qui ex hisdem cunabulis & eodem loco progrediuntur. An, quod il faciunt, qui ex unis carceribus ad metam propositam anhelant, alter alterum turbare & impedire conantur: idem in curriculo communis vitæ cives & populares alter alteri faciunt? In theatro, ubi uni applauditur, reliqui competitores invidia ferè rumpuntur, mussant, & alto premunt corde dolorem, & quicquid possunt, obtendunt ac objiciunt, ad alterius palmam vellicandam & minuendam: Ita in hoc circo civili, ut cum Lyricorum principe loquar, virtutem omnes incolumen odimus: sublatam ex oculis quærimus invidi. In popularibus civitatum statibus hoc apparet pressius, ubi ejusdem loci & gradus esse volunt omnes. Et quæ Ostracismi in Repub. Græca causa fuit alia, quàm quodd vulgus æquali secum conditione hominem altius aliquantò virtutis & ingenii ala progressum tanquam aquilam in nubibus intueri nollent, ob idque deprimerent? Vide: an non & hodie singuli, qui aliquo dono excellent, in suis opidulis tanquam in Ostracismo sint?

Utrum Honos sit honorantis potius quam honorati?

IN his potius qui nos honore afficiunt, quam in nobis qui honore afficimur, honos esse videtur Aristoteli. Itaque eidem summum bonum non est, cum summum bonum sit proprium quid & in potestate habentis, & bonum *δυνατότης* (quod facile auferri nequit.) Honos verò qui nobis tribuitur, pendeat ab aliis, nempe hominibus, qui interdum nos honorant, interdum nos honore defraudant. Sed non absurdè etiam dici potest: Honorem potius esse honorati. Ad hunc enim honos tendit, hic honorem recipit. Utriusque autem & honorantis & honorati bonum esse honorem, & extra controversiam est, & ex definitione honoris apparet: Honos est externa significatio opinionis, quam de virtute alicujus prudentes rectè quique judicantes habent. Honor est honorantis: quia significatio opinionis de nobis ab honorante proficiscitur, ut effectum à causa mota seu impulsà. Omnis actio proba ejus est bonum, cujus est actio. Honos est actio justa probaque honorantis. Ergo honos honorantis bonum est. Honor est honorati: quia in eo est virtus (ut fundamentum honoris) quæ ut efficiens impellens seu *movens incitat homines ad bene de nobis sentien-*

sentiendam. Cujus boni quis initium & cau-
sam in se habet, ejus esse dicitur bonum. Qui
honoratur, in se principium habet honoris,
ut probitatem, eruditionem. Ergo honor ejus
bonum est. Præterea honor est honorari pro-
pter effectum: Quia honoratus fructum ho-
noris percipit, quando auctoritas ejus ampli-
ficatur ad alios in officio continendos: & ve-
hementer lætatur, cum de rebus bene à se ge-
stis bonos rectè existimare animadvertit.

XVI.

*Utrum honor inseparabiliter consequatur virtutem:
an verò à rectè factis disjungatur?*

DUBITATUR, an tanta necessitudine
inter se conspirent virtus & honor, ut
semper conjungantur. Qui affirmant,
utuntur hac sententia comparata: ut umbra
corpus; sic honor virtutem sequitur. Qui ne-
gant, nituntur argumento experientie, quæ
locuples testis est, virtute & eruditione præ-
ditos viros interdum non honorari, quod ho-
mines, à quibus honor proficisci debebat, la-
borent morbo gravissimo invidiæ, aut arbi-
trentur honorem collatum in alios quasi of-
ficere suis luminibus, aut satietate quadam
bonos fastidiant. Scilicet: Rarius est carum:
Vilescit quotidianum. Et: In Patria non est
laudatus gente Prophetes. In utraque igitur, pu-
tas,